

Ricky en Door

In het begin van de negentiger jaren leerden Ricky en Door elkaar kennen. Dat was het gevolg van de oproep die Stichting Welzijn Ouderen en het Rode Kruis plaatsten. Daarin werden vrijwilligers gevraagd die zich bezig zouden gaan houden met de in Helmond nieuw op te zetten blindensoos. Ricky en Door zeiden er 'ja' tegen en later zouden nog meer vrijwilligers hen daarin volgen. Het is dus al een hele tijd geleden dat blinde en slechtiende mannen en vrouwen de mogelijkheid kregen om elkaar daar te ontmoeten.

'Op dit moment is het aantal bezoekers niet zo groot, dat mag anders!', vinden zowel Ricky als Door. 'Ooit waren er meer, maar het loopt nu wat terug. Jammer hoor, want het is er altijd gezellig.' Wie eens wil komen 'kijken' kan zich melden bij De Schabbert, de voormalige parochiekerk aan de Nachtegaallaan. Natuurlijk word je daar dan hartelijk welkom geheten door één van de dames. Voor een kleine vergoeding ben je erbij en worden er bovendien twee koppen koffie of thee geserveerd.

Kletsen kun je er altijd, maar wie van gezelschapsspelletjes, sjoelen of kaarten houdt, is er ook op de goede plek. Kaarten? Ja, er wordt ook gekaart. Wie nog enigszins ziet maakt gebruik van speelkaarten met grotere afbeeldingen en cijfers, wie volledig blind is, gebruikt kaarten die in braille zijn en waaraan de blinde dus kan voelen om welke kaart het gaat. O ja, wie slechtiend is moet wel even hardop zeggen welke kaart weggegooid wordt, zodat de blinde daar ook van op de hoogte is. In de blindensoos wordt ook de krant voorgelezen en dat levert natuurlijk soms discussie op. 'Poeh... inderdaad worden er soms de wereldproblemen opgelost,' weet Door.

Naast de gebruikelijke activiteiten wordt er ook wel eens een frietje met snack gegeten, zijn er begeleide wandelingen en kunnen liefhebbers één keer per veertien dagen met de duofiets onderweg zijn. Vrijwilligers komen de deelnemers van de soos dan bij De Schabbert ophalen. En is er iemand jarig, dan wordt er vaak op iets lekkers getrakteerd. Ooit was er zelfs een feestje in verband met een 25-jarig huwelijk. Dat werd gevierd met een troubadour die op bezoek kwam en aansluitend was er een buffet geserveerd.

Behalve de blindensoos worden er door de wijkraad in De Schabbert allerlei andere activiteiten georganiseerd. Er zijn maaltijden voor alleenstaanden en maandelijks staan er informatieochtenden over allerlei thema's op het programma. Ook zijn er mensen actief die samen met de wijkbewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers én andere professionele organisaties bouwen aan sterke, leefbare en veilige buurten en wijken. Het Rode Kruis geeft er trainingen en cursussen en door middel van beweeglessen kun je je lichaam soepel houden. Kortom, er is van alles te doen en met name de blindensoos is een ideale plek voor wie slecht ziet. Men voelt er elkaar aan en biedt ondersteuning.

'Sowieso hebben we bij de blindensoos altijd veel plezier en zelfspot hebben ze allemaal', lacht Ricky, die tijdens de bijeenkomsten geen moeite heeft om van taal te wisselen. 'Nee, dat gaat me goed af, ik spreek zowel algemeen beschaafd Nederlands als Helmonds.' Enige vorm van taakverdeling is er wel. Ricky houdt zich met name met de administratieve zaken bezig terwijl Door meer van het praktische is. 'Ik hou van aanpakken inderdaad, de mouwen opstropen zou je kunnen zeggen. Zo ben ik ook verantwoordelijk voor het maken van de bloedworst en balkenbrij die met Kerstmis en Pasen op tafel komt. En met Nieuwjaar bak ik oliebolletjes.'

Riekie

Op de 28ste van de maand is ze altijd extra voorzichtig. Op die datum is er namelijk al te vaak iets vervelends gebeurd. Riekie's moeder is de 28ste overleden en zelf is ze op die dagen al best vaak gevallen, soms zelfs met gekneusde ribben en een gebroken schouder tot gevolg. Zo kukelde ze in 2020 van het podium toen ze bij restaurant De Rosario op bezoek was. Op 28 september 2023 stond Riekie opnieuw met tranen in haar ogen, maar dit keer waren die van geluk. Ze had zojuist de sleutels van haar nieuwe appartement gekregen, een prachtige, ruime woning in een woonzorgcomplex, met knusse schilderijtjes aan de muur, een muisjes-verzameling en uitzicht op het groen en de fietsende Helmonders die pendelen tussen Pannehoeve en Nieuwveld. Daarmee is Riekie, een goedlachse, fitte dame die nog volop van het leven geniet, als het ware weer terug op het oude nest, want toen ze in 1965 met Theo trouwde, gingen ze in Helmond-Noord wonen.

De al wat oudere Helmonders kennen Riekie voornamelijk als uitbaatster van De Gouden Kegel, waar ze samen met haar in 2008 overleden man Theo, 35 jaar lang de klanten verwelkomde. Vaak gebeurde dat in plat Hellemons, maar soms werden ze ook in algemeen beschaafd Nederlands aangesproken; niet alle bezoekers waren immers 'echte' Helmonders. 'De meeste van hen kwamen voor de gezelligheid,' weet Riekie nog, 'maar sommigen wilden ook hun hart luchten. Zeker als ze een glaasje bier op hadden deden ze dat. Soms waren hun verhalen zo triest dat ik daar om moest huilen. Dan zat ik daarna in de keuken en kwam Theo mij zeggen dat ik daar toch beter mee om moest leren gaan. Hier erin, daar eruit, als het ware. Maar omdat ik de klanten zo goed kende, was dat heel lastig voor me.'

Bijna altijd was het gezellig in hun kroeg, maar soms waren er ook probleempjes waarvoor soms moeilijk een goede aanpak te vinden is. Want wat doe je als je ziet dat een jong stel aan een tafeltje zit, terwijl de hand van het meisje in de broek van de jongen verdwijnt? Volgens Riekie hadden zij daar de perfecte oplossing voor. 'Eerst wisten Theo en ik niet hoe dat aan te pakken. We zagen het gebeuren, maar ja, wat zeg je dan? Na een tijdje is Theo op hen afgestapt en zei tegen de jongen: 'Hé matje, mak mun kleedje nie vuil, he?' Dat was voldoende, de boodschap was duidelijk.'

Riekie houdt van de Helmondse taal. Een buschauffeur informeerde laatst bij haar of ze een écht Helmonds woord wilde zeggen. 'Avveseere', antwoordde Riekie. Ook kent ze behoorlijk wat bijnamen, waarmee sommige Helmonders vroeger aangeduid werden. Riekie herinnert zich nog 'Sjef de piel', 'Nardje de spin', 'Kaatje de poepert', 'Fien brèèj' en 'De piepekop'. Ze spreekt het dialect nog onvervalst. Daarom is ze laatst ook onderscheiden. De titel 'Koningin van de Helmondse taal' viel haar ten deel. Dat gebeurde tijdens een bijeenkomst van 'Haw ut Hellemons', in de soos op d'n Olliemeule. Vol trots laat ze mij het plastic diadeem zien dat ze vanaf dat moment mag dragen. 'Toen ik het overhandigd kreeg, vroeg ik als grap nog of de edelstenen die er in verwerkt zitten, echte zijn', lacht Riekie.

Marlon Tielemans

Mirjam

Op een aantal plekken in de regio kun je de Nederlandse taal oefenen. Ook LEV-groep biedt mensen die kans. 'Taal & thee', zo noemen ze dat. Wie beter Nederlands wil leren spreken, lezen, verstaan en begrijpen, kan daarvoor ook in Helmond-Noord terecht, in wijkcentrum De Boerderij om precies te zijn. 'Jong en oud kunnen meedoen,' legt Mirjam, van LEV-groep uit. 'Er nemen zowel vrouwen als mannen deel en we zien dus mensen van alle leeftijden voorbij komen. Gelukkig hebben we een aantal heel enthousiaste vrijwilligers die ons daarbij helpen. We zorgen voor een veilige omgeving, waar fouten gemaakt mogen worden. Niemand wordt uitgelachen, maar gezellig is het zeker, dus lachen doen we óók.'

'Als je de taal van het land waarin je woont beheerst, is dat een groot voordeel,' weet Mirjam. 'Je kunt de aanbiedingen in de supermarkt lezen, je begrijpt wat de inhoud van een brief is en je maakt makkelijker een praatje op straat. Je leert nieuwe mensen kennen. Zo maak je meer onderdeel van de maatschappij uit, je hoort er dan gewoon meer bij. Taal zorgt voor verbinding, het is een middel om dat voor elkaar te krijgen.' 'Taal & thee' is er voor iedereen die het belangrijk vindt om de Nederlandse taal beter onder de knie te krijgen, ook voor wie in Nederland geboren is en moeite met lezen en schrijven heeft. Mirjam, die al veel ervaring heeft, weet als geen ander dat het daarbij niet zo belangrijk is dat je foutloos schrijft. 'En ook voor spreken is dat het geval. Het maakt niet zo heel veel uit of je 'ik liep' of 'ik loopte' zegt. Het gaat er om dat je elkaar begrijpt, dat is het belangrijkste. Soms gaat dat wat moeilijker. Er zijn bijvoorbeeld ook deelnemers die bijna geen woord Nederlands spreken, als ze bij ons binnen komen. Maar gelukkig helpen we elkaar dan. Zo is er een deelneemster die Arabisch spreekt en voor andere Arabisch sprekenden vertaalt wat in het Nederlands wordt gezegd.'

De begintijd van 'Taal & thee' is bewust gekozen. Om het jonge moeders makkelijker te maken, heeft men ervoor gezorgd dat die aan kunnen sluiten nadat ze hun kinderen naar school hebben gebracht. En zitten die kinderen op dezelfde school, dan komen de deelnemers elkaar daar tegen. Op weg naar 'Taal & thee' worden er dan al gesprekjes gevoerd. Overigens is Mirjam er voorstander van dat deelnemers met meer dan één vrijwilliger oefenen. 'Dat is omdat iedereen een bepaalde manier van praten heeft. Hard, zacht, langzaam of snel. Ook gebruikt niet elke vrijwilliger dezelfde woorden of heeft dezelfde werkwijze. Het is daarom goed om met verschillende personen in contact te komen.'

Om de taal te oefenen kun je bij 'Taal & thee' terecht. Behalve in de vakanties, dan is het rustiger. 'De zomerperiode duurt nogal lang,' zucht Mirjam. 'Daarom hebben we laatst een originele activiteit bedacht. We zijn met de deelnemers langs gedichten, die in Helmond te vinden zijn, gaan wandelen. We waren actief en leerden bovendien het Nederlands. Twee vliegen in één klap, zou je kunnen zeggen.'

Gijs

In dit café wordt geen bier of wijn gedronken. Gesleuteld wordt er daarentegen wel. Wie reparaties aan huishoudelijke producten uit wil laten voeren, kan er terecht. We hebben het hier natuurlijk over het repaircafé. Samen met het Leger des Heils, dat er mensen in dagbesteding begeleidt, deelt het repaircafé een ruimte in 'De Terp', het voormalige wijkhuis. 'Alle voorwerpen waar een snoer aan zit, proberen we weer aan de praat te krijgen,' vertelt Gijs terwijl hij naar de werktafel in de hoek wijst. 'Ook fietsen krijgen we vaak binnen. Wel even zelf brengen en ophalen, helaas kunnen wij dat niet.'

Gijs, die zelf inwoner van Helmond-Noord is, zorgt ervoor dat hij een half uur voordat het repaircafé opent, aanwezig is. Als vrijwilliger zet hij er dan alvast koffie en thee en legt het gereedschap klaar. 'Ik heb er ook voor gezorgd dat er voor klanten een reparatieformulier ingevuld wordt. Daarop staat wie iets gebracht heeft en wat er aan moet gebeuren. Dat maakt alles een beetje officiëler en dus overzichtelijker. Als voormalig ambtenaar vond ik het nodig een en ander te documenteren.' De medewerkers voeren niet alle reparaties uit. Wie bijvoorbeeld een defecte televisie, computer, elektrische fiets, laptop of telefoon heeft, wordt doorverwezen. In de wijk wonen mensen die dat beter kunnen. Zo is er 'Jan de klokkenman', die thuis repareert.

Als je geluk hebt kan een reparatie onmiddellijk uitgevoerd worden, maar meestal is er een wachttijd. Aangezien de vrijwilligers twee keer per maand aanwezig zijn, moet je soms wat geduld hebben, ook al nemen de vrijwilligers de voorwerpen af en toe mee naar huis om tijd te winnen. Het is wel duidelijk dat er nog behoefte is aan man -of vrouwkracht. Wie denkt een handje te kunnen helpen moet maar eens met Gijs contact opnemen. Maar voor wie milieubewust is en het product een tweede leven wil geven, of wie liever nog even wacht met de aankoop van iets nieuws, is het repaircafé een uitkomst. Omdat er op deze manier gewerkt wordt, komt er weinig in de afvalcontainer terecht. Dat is ook juist de bedoeling, want breng je iets naar de milieustraat, dan kost dat extra geld; iets waar men ver van weg wil blijven.

Binnen Europa werkt men aan wetten die ervoor moeten zorgen dat de huidige wegwerpmaatschappij makkelijker een halt toe kan worden geroepen. Fabrikanten wordt gevraagd om informatie te geven over hoe hun product gerepareerd kan worden. Reserveonderdelen zouden langer beschikbaar moeten zijn, zodat die ook nog te koop zijn als het apparaat al wat ouder is. Bovendien moet dat makkelijker open te maken zijn, iets wat er nu nog vaak aan ontbreekt.

'Zijn er nieuwe onderdelen nodig, dan wordt de klant daar altijd van te voren over ingelicht en vindt die het de moeite waard dan koopt die wat nodig is of wij doen dat', legt Gijs uit. 'Reparatie is dus in principe gratis, alleen de onderdelen dienen betaald te worden. Subsidie krijgen we niet, wel hebben we een fooienpot.' Gijs glundert terwijl hij vertelt over zijn ervaringen in het repaircafé. 'Zo nu en dan komen er verrassende voorwerpen bij ons binnen. Een mooi muziekdoosje, een bijzondere kerstattractie, de meest vreemde dingen hoor. Zo kwam er laatst een mevrouw met een hele mooie lamp. Bovendien zat er voor haar veel emotionele waarde aan, dus dan wil je dat het weer in orde komt.'

Dianne

Of ze voor mij een kopje koffie of thee in kan schenken, vraagt Dianne, terwijl ik aan de grote tafel ga zitten. 'Want koffie en thee, dat is er altijd wel,' lacht ze. 'Een koekje of snoepje meestal ook, het ligt er een beetje aan wat er gebracht is.' Dianne is vrijwilligster bij BeBizzy, een organisatie die, in samenwerking met veel andere lokale, regionale en landelijke partners eenzaamheid en armoede probeert te bestrijden. Elkaar ontmoeten, samen bezig zijn en gezelligheid staan er hoog in het vaandel. Dat alles om invulling en betekenis aan het leven van alledag te geven, zodat hun bezoekers een positiever zelfbeeld krijgen en de dag goed kunnen beginnen. Nou, bij BeBizzy doen ze dat dus op een heel eigen manier. Sta er daarom niet van te kijken als je bij binnenkomst in hun gezellige huiskamer kletsende, puzzelende of breiende bezoekers aantreft. Creatief bezig zijn is een veel voorkomende bezigheid. Maar wie alleen even goedendag komt zeggen, is ook van harte welkom. En dan is er de niet te vergeten BeBizzy-band, die regelmatig gevraagd wordt om op te treden. Repeteren deed men voorheen binnen het gebouw, maar inmiddels gebeurt dat in een speciaal daarvoor bestemde ruimte op het industrieterrein.

'Bij ons mag veel en moet niks', weet Dianne, die hier 'om de hoek' woont, te vertellen. 'Nou ja, een paar huisregels hebben we wel. Zo hebben we liever niet dat er over politiek, godsdienst of geld gepraat wordt, dat zijn onderwerpen die soms gevoelig liggen en voor onrust kunnen zorgen. Maar gelukkig is er nog genoeg waar wél over gekletst kan worden.' Dat gebeurt dan ook. Op drukke dagen is het een komen en gaan van mensen. Niet alleen in de woonkamer is dat het geval. BeBizzy is ook een verzamel- en uitgiftepunt van kleding, speelgoed en andere voorwerpen. 'Wie overbodige spullen heeft, kan die naar ons toe brengen', legt Dianne uit. Snel voegt ze er nog aan toe dat die dan in goede staat en schoon moeten zijn.

Gelukkig heeft men bij BeBizzy niet te klagen over het aantal vrijwilligers, dat zich op allerlei gebied inzet. Zo worden er aangeboden producten geselecteerd en kleine fietsreparaties uitgevoerd. 's Middags zit men gezamenlijk aan de lunch, die voor hen gratis is. Fijn is ook dat men met een gemeentelijke subsidie boodschappen voor in de keuken kan doen. Bovendien kan de huur ermee betaald worden en krijgen de vrijwilligers een kleine vergoeding.

In 2022 was bekend dat een grote groep Oekraïners naar Helmond zou komen, die onder meer in het voormalige schoolgebouw aan de Nachtegaallaan gehuisvest zou worden. Toen de Helmonders dat hoorden, werden er stapels dekens en ander beddengoed naar BeBizzy gebracht. Zij waren immers de burens van deze opvanglocatie en met een mogelijke koude winter op komst zou daar wel behoefte aan zijn. 'Sowieso doen de Helmonders dat goed,' zegt Dianne. 'Over inbreng hebben we niet te klagen, ze weten ons wel te vinden. Zojuist liep er nog iemand binnen die ons vroeg of we een kinderledikant kunnen gebruiken. Nou, zeker wel, als het er netjes uitziet. Voor groot meubilair hebben we geen plek, maar wie ons belt en een foto stuurt kan op onze medewerking rekenen. We posten het op ons socials-kanaal en meestal wordt het door iemand binnen no time bij de aanbieder opgehaald. We hebben immers veel volgers en deze 'aanbiedingen' worden goed in de gaten gehouden. Op die manier wisselden vanmorgen nog een gasfornuis en eethoek van eigenaar. De meeste spullen echter, vinden een plek in onze winkel. Wie in armoede leeft en er iets vindt mag dat mee nemen. En wat over is wordt bewaard voor andere organisaties. Zo is er sinds kort een mevrouw die kinderkleding, waarvan wij de broekjes en truitjes 'te bloot' vinden, ophaalt om dat naar een weeshuis in Suriname te verschepen. Ook hebben we contact met een instantie die met goederen naar Moldavië rijdt. De mensen daar zijn werkelijk met álles wat gebracht wordt blij.'

